СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 58. Джерзи Ситі, Н. Дж., субота, 10 березня, 1934. VOL. XLII. No. 58. Jersey City, N. J., Saturday, March 10, 1934. THREE CENTS

ДЕМОКРАТИЧНА ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ ПРЕЗИДЕНТА

ВАШИНҐТОН. — На зборах конґресменів демократичної партії (демократичнім „кокасі") повстала опозиція проти важних проєктів президента Рузвелта. Не дивлячись на арґументи провідників демократичної партії, більшість зборів заявилася проти щадничих плянів президента, а специяльно проти відкинення допомоги ветеранам і проти зниження платень федеральних урядників.

Збори тревали чотири години й були дуже бурливі. Навіть через зачинені дубові двері салі нарад чути було голоси розгорячених бесідників. Загально сподіваються, що сварка перенесеться до салі конґресових нарад.

СЕКРЕТАРІ ПРЕЗИДЕНТА ЗА ВІДДАННЯ ЙОМУ МИТНОЇ ВЛАДИ.

ВАШИНҐТОН. — Три члени кабінету президента Рузвелта, а саме Гол, Волес та Ропер, ставали перед податковим комітетом палати послів та домагалися признання президентови необмеженої влади над митами на заграничні товари.

Секретарі доказували, що заграничнa торговля має велике значіння для Америки, що інші держави можуть побивати американську конкуренцію через те, що вони можуть легко знижити ціни на свої товари та що допущення заграничних товарів піддержить вивіз американських.

ГОТОВЛЯТЬСЯ ВІДДАТИ ПОВІТРОВУ ПОЧТУ НАЗАД У ПРИВАТНІ РУКИ.

ВАШИНҐТОН. — І в палаті сенату й у палаті конґресменів появляться вже в найближчих днях проєкти закона про відобрання від армії воження почти повітрям та віддання його назад за кокнтрактом приватним підприємствам.

Відповідні проєкти приготовляють сенатор Мек Келар та конґресмен Мід. Оба ставлять натиск на реорґанізацію служби.

ВЕЛИКИЙ СТРАЙК НА КУБІ, НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ЗАБОРОНУ УРЯДУ.

ГАВАНА. — Не дивлячися на драстичні декрети уряду проти зарядження ґенерального страйку, провідники робітничих юній далі роблять приготування до такого страйку.

Урядові декрети, замісць заглаїти невдоволення робітників, ще гірше їх розілли. На вістку про ці заходи уряду за страйк заявилися навіть юнії, які передтим були проти страйку для опозиції проти своїх конкурентів.

Міністри роблять горячкові зусилля, щоб не допустити до страйку. Вони вже пробують говорити з юніями.

ВИБУХ ДИНАМІТУ В ФАБРИЦІ.

КЕНВИЛ (Ню Джерзі). — В одному з пакункових маґазинів фабрики пороху підприємства Геркюлес Павдер Ко. вибух у четвер, коло 2 години зполудня, динаміт. Маґазин рознесло зовсім. Вибух потряс усею околицею. Згинули чотири робітники, між ними 23-літній Вінцентій Турецький.

„НЕМА ДИКТАТУРИ" — КАЖЕ СЕКРЕТАР ПОЧТ.

НЮ ЙОРК. — Ґенеральний почтмайстер Фарлі говорив тут на бенкеті хемічних промислів про велику владу федерального уряду. Він сказав, що президент, не дивлячися на велику владу, не є диктатором. Його влада обіймає тільки такі функції, які є доконче потрібні з огляду на незвичайно трудне положення краю.

ЗГИНУВ, РАТУЮЧИ ПРИЯТЕЛЯ.

НЮ ЙОРК. — Зпід леду на потоці Вестчестер добуто в четвер тіла 11-літнього Джова Барета та 8-літнього Еді Ґоґабума, сплетені в обіймах.

У понеділок Еді впав з криги у воду, та крикнув помочі. Джов пішов йому на допомогу й оба пішли під лід.

ХВАЛЯТЬСЯ, ЩО НАЙШЛИ ДОРОГУ ДО ВІЧНОЇ МОЛОДОСТИ.

НЮ ЙОРК. — У журналі „Саєнс" виступають два лікарі з гіпотезою (науковим припущенням), що старість спричиняє завелика скількість „тяжкої води" в тілі. Під „тяжкою водою" вони розуміють воду, яка має в собі стільки водня, що він важить два рази більше, ніж водень у звичайній воді.

Автори статті кажуть, що ця гіпотеза стане основою розвязки питання вічної молодости.

ДАЛІ ШУКАЮТЬ ДИЛИНДЖЕРА.

ШІКАҐО. — Поліція каже, що вона вже попала на перший певний слід Дилинджера, відомого опришка, що недавно втік з вязниці з Кравн Пойнт, у стейті Індіяна. Один робітник місцевої ґазолінової стації дав поліції докази, що Дилинджер задержувався перед його стацією та мився на стації. Віджїжджаючи зі стації, він „радив" робітникови нікому про це не говорити. В розмові з ним бандит насмівався з індіянської поліції.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО.

В ПАМЯТЬ НЕЗАБУТОМУ КОБЗАРЕВИ Т. Г. ШЕВЧЕНКОВИ

Повій, буйний вітре, розвій сірі хмари,
Хай сонечко гляне на наш рідний край...
Озвись зза могили, батьку наш Тарасе,
Про долю, про волю хоч раз заспівай.

Поплянь на Вкраїну, на села убогі;
Ти в них любувався і співав колись:
„Село, як писанка". Деж воно ділось?
Змарніло в неволі!... Вставай! Подивись!

Що кругом неволя злиденна панує,
Шляхом йде крівавим, біжить до мети.
Наш нарід забутий стогне у кайданах:
Така на цім світі доля сироти.

Він наймит, безрадний; хоч в своїй хатині —
Він раб і невільник, убогий нуждар.
Немов паралітик бореться з судьбою,
Бо в серцю він чує болючий удар.

Куди не погляне в широкі простори,
Все пусткою дише, нерідним, чужим;
Кругом недовірки правдою торгують,
Байструки глузують над словом святим.

Обдертії села, сироти нещасні,
Що мріють про долю, про волю святу,
Неначе у Бога на небі питають:
Чому полишив Ти матір сироту?

Минулася воля багата, багата,
Змарніла козацька колишня краса.
Лиш Дніпро лютує, реве, скаженіє,
Мов до сну колише батька Тараса,

Що десь зза могили сумно поглядає
На лани широкі, на свій рідний край...
Вернись до нас, батьку, преславний пророче!
Вернись та про волю ще раз заспівай!

Скажи святу правду Іродам поганим,
Щоб не оскверняли святощів твоїх,
Щоб не цілували Юди полілунком
Тай не виставляли слів твоїх на сміх.

Щоб не закривались твоїм монументом
Та знов катували таких же самих,
Що твою безсмертну пророчу ідею
Берегли, неначе Святая Святих.

Вставай же, кобзарю! Спитай препоганих:
Защо на засланню конає твій брат?
Защо твою матір, любу Україну
Шмагає шляхотський і московський кат?

Поспитай Пилатів, Юдів, фарисеїв:
Де слова безсмертні, що ти співав,
Про вольність братерства, сімю вольну нову,
Щоб брат свого брата на волі обняв?

Озвись! Хай не криють твоїм монументом
Цей голод, що морить старих і малих,
Ні тих, що катюги в Дністрі потопили,
Як ішли за хлібом до країв чужих...

Ой такаж то доля, батьку наш пророче:
В чужих, розбишаків, поради нема,
Твоя же ідея плаче у неволі —
Одна, одинока на світі, сама.

Потужить, поплаче, з лихом пожартує,
Обітре сльозину, минуле згада,
Про меньшого брата в серденька спитає:
Защо у неволі марно пропада...

Чи світ провалиться?... Бог святий відає,
Коли з пекла створить земський тихий рай...
Озвись зза могили, безсмертний Кобзарю,
Озвись та про волю ще раз заспівай!

Хай пісня полине до самого Бога,
В безмежні простори, в широкі світи.
Чей злюща недоля надію покаже,
Тай воля всміхнеться хоч раз в сироти.

М. Костишин.

ВДАЛИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВИКЛАД У БЕРЛІНІ.

(УП) 9. 2. 1934 відбувся в берлінському університеті виклад д-ра Рудницького зі Львова про українську музику старих і нових часів. Відчит зібрав багато цікавої публики, як може ніякий передтим. Пані М. Сокіл продемонструвала переважно німецькій публиці кілька українських пісень старого й нового типу, і була нагороджена невмовкаючими оплесками присутніх. Специяльні фахові кореспонденти німецької преси і пресових аґенцій подали як про виклад так і про спів надзвичайно прихильні рецензії в пресі.

ПОЛІТИКА І ПРОПАҐАНДА БЕЗБОЖНИЦТВА.

Зорганізована в Женеві приватна вистава, яка зображає методи безбожницької пропаґанди Совітів, викликала протести з боку радикальних кол. Ці кола обстоюють думку, що, мовляв, вистава має на меті використати релігійні почування для політичних цілей.

На цей закид відповідає „Журналь де Женев", який ствержує, що комунізм і безбожництво йдуть упарі, взаїмно підпираються і доповнюються. Тому неможливо практично відділити боротьбу з безбожництвом від боротьби з комунізмом. Бож Бухарін, один з теоретиків комунізму, каже: „Як у теорії, так і в практиці релігія і комунізм не дадуться погодити". А ще ясніше ставить справу шеф безбожницької пропаґанди, Ярославський. Він пише: „Комунізм можливий є тільки там, де нарід є вільний від релігії, значить — нашим обовязком є нищити всякі релігійні концепції".

Зрештою це цинізм у найвищім ступні боронити Совіти в хвилині, коли в цілій Західній Европі не вмовкає відгомін жахливих вістей про жорстоку поведінку большевиків з населенням совітського Союза, про страшний голод і переслідування релігії.

СІЛЬСЬКІ ПЯВКИ ПЕРЕД СУДОМ

ЛЬВІВ. — Перед львівським трибуналом зачався 19 лютого сензаційний процес, що пересуває перед нашими очима мов на фільмовому екрані образки селянських нещасть, образки, що на них бачимо, як сільські пявки, використавши добродушність нашого селянина, або просто брехливими та обманчивими способами кидають його на дно фінансової пропасти. На лаві підсудних сидять 6 Жидів і 13 українських селян і селянок, всі зі Звенигороду, повіт Бібрка. Жиди відповідають за те, що лихвою довели селян до руїни. І так Мехель Парнес відповідає за те, що позичив Данилови Морикішці 800 американських долярів на 40 відсотків річно. По році зажадав Парнес звороту позиченої готівки разом з процентом у сумі 800 долярів. Морикішка, не можучи платити далі таких відсотків, дав Парнесови на зліквідування довгу в сумі $800 ґрунт „Підсадка" з правом відкуплення його до 6 місяців, за суму $1,000. Колиж Морикішка зголосився за 6 місяців з одноденним опізненням, то мусів ще доплатити 100 американських долярів. Таким чином відкупив ґрунт за $1,100. Та це був тільки початок лихварської трансакції. Далі тягнеться довга історія дальших подібних трансакцій.

ВЕЛИКА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ.

ЛЬВІВ. — Почала виходити нова „Велика Історія України", у видані Івана Тиктора, видавця щоденника „Новий Час". Вже вийшов перший зшиток. Це буде суто національна, державницька історія. Вже сама окладинка говорить про зміст: поруч себе стоять: лицар князівської доби, Запорожець і Січовий Стрілець. Це обєднання давно минулого з сучасним.

ЩЕ ПРО АПОСТОЛЬСЬКОГО ВІЗИТАТОРА НА ЛЕМКІВЩИНУ.

ЛЬВІВ. — Назначення Ватиканом о. Миколи Нагорянського апостольським адміністратором на Лемківщині „Діло" вважає частинною побідою москвофілів, які намагалися відірвати Лемківщину від перемиської епархії, щоб її тим чином лекше „відукраїнщити" та пропаґувати там російське православя. Та це їм не вдалося. Лемківщина не сталась окремою дієцезією, не має окремої духовної семинарії, ні не є прилучена до якоїсь польської епархії, а місцем осідку візитатора не є Криниця, нинішній центр москвофільських затій, лише Риманів. Візитатор о. М. Нагорянський є москвофілом старого типу, себто радше культурним по родинній традиції, ніж політичним. У політичній діяльности ніколи участи не брав. Особисто є людиною культурною і делікатною.

ХТО БУДЕ ПРАВЛЯЧИМ ЕПИСКОПОМ ВОЛИНІ?

ЛЬВІВ. — Правлячим епископом волинської епархії готов стати архиепископ Пантелеймон (Рожновський), по національности Поляк, по переконанням — Москаль.

НА ШЛЯХУ ДО ЛІКВІДАЦІЇ.

ХАРКІВ. — З днем 1-го лютого полудневі залізниці на Україні вже не підлягають урядови УСРР, а центральній управі совітських залізниць. Зліквідовано теж кооперативні споживчі союзи УСРР. Це є дальша ліквідація окремішности українського державного життя.

ПРАВОСЛАВНА РЕЛІҐІЯ ПОЛЬСЬКОЮ МОВОЮ.

ЛЬВІВ. — З Полісся доносять, що воєвідство вислало до деканів православної поліської дієцезії письма, в яких взивають православне духовенство викладати в школах навчання релігії польською мовою. Цей розпорядок противиться законам з 1927 року, які говорять, що навчання раліґії повинно відбуватися матірною мовою.

ПОМЕРЛИ СТАРШИНИ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ.

ЛЬВІВ. — Бувших борців за незалежність України стає чимраз менше. Відходять передчасно в могилу. До найновіших жертв належать:

Д-р Іван Крушельницький, учитель дівочої гімназії і семинарії „Рідної Школи". Помер у 31 році життя. Був старшиною Української Галицької Армії. На війні втратив здоровля. По війні був слухачем українського тайного університету у Львові. Студії скінчив у Грацу. Був одним з кращих мовознавців-україністів. Залишив у рукописах низку фахових розвідок. Як педаґоґ був зразком солідности і людяности. Залишив вдову, бо ледви місяць тому одружився.

Д-р Евген Олексів, лікар у Львові, помер у 46 році життя. Від 1918 року, вернувшися з італійського фронту, стояв у рядах УГА як лікар семої бриґади і брав участь у визвольній боротьбі в Галичині й на Великій Україні. Був членом багатьох українських товариств і цікавився всіми проявами національного життя, радіючи кожним нашим успіхом і болючи над кождою невдачею. Відійшов, не діждавшись радісних змін, про які все мріяв.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016
Адреса: "SVOBODA", P. O BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВСТАНЕ УКРАЇНА.

Вірити сьогодні в будучність України, у свою власну державу, в кращу долю українського народу, в нашу остаточну побіду — є річю зовсім природньою. Бо як не вірити нам, Українцям, коли вже в світі рахуються з такою можливістю як українська незалежна держава, коли пишуть ріжними мовами чужинці, вчені і політики ріжні книжки, в яких виказується, що нема сили, яка спинилаб розмах сорок кілька-міліонового українського народу, який змагає до волі й державної незалежности. Як не вірити нам в Україну як самостійну державу, коли ми ту державу недавно мали, коли ми її відродили, власною кровю окупили, і тепер її забути не всилі.

Та інакше було в часах Шевченка, коли все і всюди всіми мовами мовчало про український нарід; коли про якісь державні аспірації, про створення якоїсь самостійної України ніхто в світі й на самій Україні не думав; коли український нарід уважали національним трупом. Злучена з Московщиною, „заснула Вкраїна, буряном укрилась, цвіллю зацвила і в дупло холодне гадюк напустила, а дітям надію в степу оддала". Був це час, про який поет пише, що „кати знущаються над нами, а правда наша пяна спить", коли „сини мої на чужині на чужій роботі", коли „перевертні підростають і помагають Москалеві господарювати та з матері полатану сорочку здіймати... помагають недолюдки матір катувати". Колись, згадує Шевченко, були теж важкі часи, але тоді були на Україні борці-герої; був Іван Підкова, чи Наливайко, чи Тарас Трясило, були Гайдамаки, а тепер Україна „бездітна вдовиця", бо „всі оглухли, похилились у кайданах".

І от у таких то часах, коли все мовчало й зневірилося, підноситься могутній голос нашого ґенія Тараса, котрий голосить таку науку:

> У себе вір —
> В пророчу силу Духа!
> Як віщий Дух
> Пхне масу в рух,
> То його й Бог послуха.

І ми дожили тих часів, що та маса рушилася. Вже зачинає доходити до неї отой віщий Дух. Вже вона зачинає вірити у свої власні сили, бо вже пробувала піднятись і стрясти кайдани. І підніметься вона цілком певно ще раз, чи більше разів, поки не здійсниться Шевченкове пророцтво:

> Встане Україна,
> Світ правди засвітить
> І помоляться на волі
> Невольничі діти.

Д-р Остап Грицай.

ПОЕТОВИ ЧИНУ

СЛОВО В 73. РОКОВИНИ СМЕРТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

(10 березня 1861 — 10 березня 1934)

> Ярема гнувся, бо не знав,
> Не знав сіромаха, що виросли крила,
> Що неба достане, коли полетить,
> Не знав, нагинався...

Хто з нас, читаючи чотири дрібні рядки оцього виїмку з безсмертної поеми Шевченка **„Гайдамаки" (1841)**, не пригадує собі змальованої тут постаті Лейби, що нахабно коверзує над бідним козаком Яремою? І кому з нас не запало притім глибоко в душу поетове слово про те, що той поневолений козак гнув спину цілком непотрібно, бо не знав ось, що **революційний чин в народі,** визвольний подвиг преславного **Гайдамацтва, силою архангельських** крил уже двигнув народ до бою? І мусів захопити собою і вбогі сироти в роді Яреми, якщо лиш вони зважились стати й собі носіями геройського чину.

Ні, не знав сірома, що виросли крила...

Справді:

Яка глибінь, яка ясновидючість, і який заповіт великого поета в тих словах!

Заповіт визвольного чину.

Але провісником жагучої активности, поетом чину, Шевченко в поемі про Гайдамаків не вперше. Ви беріть листувати вже його перші поетичні спроби, поміщені в „Кобзарі", поеми ще з 1839 р. А побачите, як тут скрізь, попри молодечі відгуки поетового нудьгування петербурською чужиною, проблискують спомини славного минулого України як відгук колишньої **боевої активности народу.** В поемі, присвяченій памяти Котляревського, Тарасови „усміхається душа на чужині", дивлячись, як то поет „Енеїди" „всю славу козацьку за словом єдиним" переносить в убогу хату сироти. Поема про Івана Підкову це звеличання часів, коли в Україні гармати ревіли, а Запорожці панували і вміли панувати. В поемі до Основяненка навіть природа сумує за прогомонілою славою України, питаються і могили в буйного вітру, де то колишні Герої забарились, покинувши шумливі степи, в яких колись „кров „Ляха-Татарина морем червоніла". І молодий поет, захоплений величю визвольного чину, не жахається тут „моря" пролитої ворожої крови таксамо, як не боїться він його і в поемі про подвиг славного ватажка Тараса Трясила, коли то Запорожці після вирізання всіх Ляхів заспівали „пісню тої ночі",

> Тої ночі крівавої,
> Що славою стала
> Тарасови, козачеству,
> Що Ляхів приспала...

Тобто:

Одною з тих ночей, коли у вогні й крові гартувалася душа народу і виростали козацьким бурлакам крила, що мали двигнути їх на вершини волі.

Яремо, позір! Яремо, не гнися!

Але якщо в тих перших творах поета картини минулого України мають назагал рефлєксійний та трохи фраґментаричний характер, то в поемі „Гайдамаки" мелянхолійному споминови протиставиться найживучіша дійсність, фраґментови ширше подумана й заокруглена цілість, рефлєксіям про колишні визвольні подвиги — вражаюча велич нового революційного чину народу. Тут уже могили не потребують сумувати з вітрами за безповоротно минулою славою України, і не треба степовій чайці побиватися за Запорожцями безпомічним скиглінням. У поемі „Гайдамаки" народжується нове лицарство, нова слава України, і воскресає в бурунах революції давня сила народу страшливим воскресенням розшалілої пімсти як вияв характерности гноблених і покривджених. І що там воно нині й не далосяб сказати проти нашої поеми зі становища т. зв. естетичної міри, тобто з погляду на безоглядність гайдамацьких ватажків у Шевченка, то одно тут лишається незаперечне й непорушне на віки, а саме — **ґрандіозна послідовність поета в концепції, в переведенню і в поетичній покуті тієї народньої пімсти в „Гайдамаках".** В поемі до Основяненка ми тільки чуємо про те, як то колись у степах України ворожа кров морем червоніла. А в пісні про Гайдамаків те море крови ворожої ллється таки на наших очах. Поет розмальовує його з інтуіцією артиста-історика, що збагнув ображену душу народу в її найглибших глибинах. І завдяки тому і найстрашніші місця в „Гайдамаках" не роблять на нас ніде враження садистичного раювання кровю, а зберігають іноді в потрясаючий спосіб усю велич, усю траґіку і, хотілосяб сказати, всю красу народньої стихії, спрямованої в сторону пімсти.

> Сумно, страшно, а згадаєш —
> Серце усміхнеться — —

каже поет на одному місці, хоч він уповні здає собі справу з грози таких подій, бо вже таки тут Шевченко в апострофі до місяця з питомою йому всебічністю думки озивається:

> А тепер що буде? Сховайсяж за гори;
> Сховайся, мій друже, щоб не до- [велось
> На старість заплакать —

слова такіж знамениті, як і відомі рефлєксії по лінії поетового негодування через розєднання „дітей старих Славян". І таксамо знаменито відповідає тій співчутливости поета щодо траґіки подій в нашій поемі й те, що вислови ненависти до ворога і радости зприводу вдалої пімсти на ньому вложені тут здебільшого—в уста самих гайдамаків. Тому то скрізь моментом надихані, стихійні, а з цим і самозрозумілі своєю невблаганістю вибухи простих душ, засліплених пожаданням крівавої відплати тоді, коли думки самого поета, відсунені в запілля рефлєксії, скрізь зрівноважені і на свій лад — критичні.

> ...Треба кровю домалювать,
> Освітить пожаром;
> Сонця мало, рясту мало
> І багато хмари.
> Пекла мало!... Люде, люде!
> Коли то з вас буде
> Того добра, що маєте?
> Чудні, чудні люде!

Як бачимо, тут повний спокій і повна рівновага думки тло, від якого саме тим гострíше відрізуються яскраві обриси гайдамацького пекла, гайдамацького чину, змальованого поетом, як уже зазначено, в усій його траґічній послідовности певною і вмілою рукою так, що з погляду на психольоґікою зреввольтованих мас поема „Гайдамаки" це твір, що належить рівно добре до поезії, як і до історії культури як дорогоцінний документ просто вселюдського значіння. А для нас вона лишиться на завжди піснею пісень революційного чину, і ще довго буде вона до нас накликувати зазивом крови й заліза:

Яремо, не гнися! Яремо, тобі вже виросли крила!

І можемо сказати, що поезією чину, поезією активности як з погляду на індивідуум так і з погляду на національний загал лишається цілість Шевченкової творчости навіть і попри всі ті принагідні ліричні мягкости й ніжні та розніжені настрої, за які дехто такий дуже скорий лаяти поета отак, як це востаннє зробив був нпр. у свойому романі **„Вальдшнепи"** пок. **Микола Хвильовий.** Не можна ось не сказати притім, що ліричні й ультра-ліричні мягкости в Шевченка обєднуються зі стихією щонайживучішої активности в його творчости так усеціло і без шкоди для обличя активіста в ньому, як нпр. ліризм Яремового зітхання „У гаю, гаю, вітру немає", або пісеньки кобзаря-Волоха з усезахоплюючою стихією ворохобні в „Гайдамаках",

Ґеніяльні духовости, нехай вони і творці незрівнаних гармоній слів, красок, ліній чи тонів, є завжди і навіть в найбільш репрезентативних представниках, в найближчій близі до **анормального всіх ступнів і родів,** значить, вони всі складні, скомпліковані і ріжнобічі, то саме по закону своєї найглибшої природи. Отимто й ріжнородність артистичної духовости Шевченка тільки поглиблює стихію ґеніяльного в ньому, уяскравлюючи заразом тим могутніше ту одну, велчаву, провідну лінію, яка вогнистою блискавкою пролітає скрізь усю творчість нашого поета від її найперших починів аж ген до останніх відгуків, а саме:

Лінію бунтарського гніву проти всякої насили, і бунтарського заклику до визвольного чину.

Вставайте, кайдани порвіте!

Так — Шевченко знає всі небеса і всі пекла творчости, що ніби закутаний у зброю лицар стоїть на сторожі волі батьківщини. Творчости, якої бунтарський дух озивається в ньому як день так ніч, нагадуючи визвольні чини прадідів, підбадьорюючи до чину нового, розмальовуючи майбутнє, сотворене чином прийдешнього покоління. І тому в нього скрізь жар якогось горіння, екстаза Прометеєвих поривів, орґії ворохобних починів, жагучість ненависти до ворога на життя і смерть, і пречиста полумінь до України — любови всецілої і совершенної. Завжди в нього кипіння отого хаосу дум, з глибин якого добуваються слова-громи, слова-пожари, слова-чини. Як співає він у поемі **„Чигирин"**:

> „...Помолившись, і яб заснув...
> Так думи прокляті
> Рвуться душу запалити,
> Серце розірвати..."

Та проте, хоч як люто не чуть іноді оті „прокляті", „лихії" та „злі думи", то поетови всетаки жаль відцуратися їх та „поховати серце", як кажеться у присвяті **для М. С. Щепкина.** Ні—Шевченко не ховає серця ніколи, нехай воно налите горем ущерть, наче чаша Христа. Все він хоче чогось сподіватись, чогось виглядати, і завдавати **серцю пекучого, але творчого жалю.** Не можнаж гнилою колодою по світу валятись, і нидіти безчинно, бо чин — цеж одинокий слід життя нашого на світі, і

> Якіж мене, мій Боже милий,
> Діла осудять на землі?

Українські брати!

Будьмо гідними спадкоємцями Шевченкового заповіту чину!

Нехай живе збройна визвольна боротьба!

З духом Шевченка до діла!

> Минули літа молодії...
> Холодним вітром від надії
> Уже повіяло, Зима!...
> Сиди один в холодній хаті:
> Нема з ким тихо розмовляти
> Ані порадитись. Нема,
> Ой, нікогісінько нема...

Тарас Шевченко.

Володимир Безушко.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО.

В одній казці розказується про круглу сироту, що одушевляє в ранній молодости себе і других співом, а своїми оповіданнями, словами, круглими слізми-жемчугами побуджує в зават усякого, з ким зустрінеться. Одушевлення викликує вона і в князя, який забирає її з собою. Кругла сирота стає княгинею. — Вмираюча мати віддала її в опіку місяцеви і зорям.

Не інакше і з Шевченком зробив його батько, кажучи, що „він не буде абиякою людиною: з нього буде або щось дуже добре, або велике ледащо". Шевченко викликав незвичайне зацікавлення своєю особою в перших своїх культурних учителів, у малярів Лямпі і Брюлова. Він став учеником-товаришем Брюлова, в свойм часі найвизначнішого представника артистичного життя Росії. Зовсім чужі люди обдарували Шевченка тим, що людині найдорожче, — волею.

Шевченко пише про себе в „Артисті": „Всі (ст. 119) мене люблять, всі до мене ласкаві..." — Великою сумою гроша викуплено Шевченка з кріпацтва; крім цього йому уможливлено студії в Академії на кошт одного російського товариства. Анна Білозерська - Кулішева жертвувала для нього ціле своє придане, щоб він міг виїхати в Італію, на студії. Будучі братчики дивились на Шевченка „як на якийсь небесний світильник, яко видиме натхнення звищ". Бажаючи коротці дати відповідь, **ким є Шевченко для нас,** мусимо взяти на увагу три незвичайні вартости у нього: його твори, його геройське життя і його малюнки. — Не забуваймо цього, що Шевченко здобув волю як маляр, своїми цінностями малярськими. Ми й досі не так то й мали багато кращих портретів від Шевченка. Декотрі малюнки Шевченка зробилиб, як це підносить наш визначний маляр І. Труш, честь самому Рембрандтови. О. Барвінський уважає найбільшим твором Шевченка, його життя, ведене серед можливо найтрудніших обставин.

Кращого приміру в нашім життю, приміру гармонії між словом і ділом, ми не маємо, хіба в Шевченку. Як характер, він все залишиться великим для людськости. Румун Добруджан зазначує, що визволена людськість з рівним правом згадає і сього Шевченка з Голгофти і тисячі інших, які для ідеї положили своє життя. В Шевченку маємо одного з ренесансових ґеніїв з їх ріжнородністю даровитости: він поет, маляр, повістяр, драматурґ, історіософ.

Він тужив до ренесансових ґеніїв. Він же сам мріяв про величній осередок людськости, будівлю, коронoвану вежею Буонароті („Артист"). — Шевченко не тільки, що вносить обнову в наше життя; він у нас і найвизначніший гуманіст. Він своїми думками і почуваннями огортав цілу людськість. „В божественній — писав він — безсмертній природі, багато, дуже багато прекрасного, алеж торжество й вінець безсмертної краси, це обличе людини, осяяної щастям". Він поет свого поневоленого народу, обездоленої жінки і поет кріпака. Велика його роля в затвердженню нашого національного „я". Історик Томашівський, який давніше його зовсім не доцінював, називає його під цим оглядом — Наполеоном. — Б. Лепкий називає Шевченка найбільшим „збирачем українських земель, бо він нарід, пошматований політичними торгами, зібрав докупи, „обєднав його мовою, почуттям краси нашої природи, горизонтами добра, волі й правди". — „На Москалів не вважайте, нехай вони пишуть по свойому: у них нарід і слово і у нас нарід ісло во"—заявив Шевченко. — Визначний російський письменник (Лєскоф) писав, що Шевченко створив українську літературу, що Україна стратила в Шевченку лірика, якого ніхто не заступить, що його слушно названо батьком української поезії. Щвед Єнзен зазначує, що Шевченко був тим, що попровадив вже ніколи нестерту границю між літературою російською й українською. Куліш переконаний, що тільки одному Шевченкови відкрилася вся сила і вся краса нашої мови. Апольо Ґріґорієф писав, що красою і силою поезії Шевченко рівний Пушкинови й Міцкевичеви, а чистою народністю своєї поезії навіть вищий від них. Великий учений російський Корш, зазначив, що Шевченко є такеж божество — як Пушкин, але пробуваюче на свойому особливому сонці. По думці славного критика славянських літератур, Пипіна, Шевченко такий ориґінальний, що під цим оглядом ніхто зі Славян не викажеться чимось подібним. Щодо ориґінальности Шевченкових творів, то вже згаданий учений, Корш зазначив, що „коли дійсно є декотрі мотиви наслідувані у тих або інших поетів, то вони перероблені так, що ніколи напевно їх виявити не можна". Д-р Гонтер ставить Шевченка в ряді найвизначніших Американців, як Линколн, Вілберферс і Бічер-Стов. Щодо характеру і значіння, то ставить його вище ніж такого славно звісного мистця, яким був Р. Берн. — Лише малій скількости поетів у світовій літературі є жінка до тої міри зобовязана до вдячности як Шевченкови. — В „Марії" створив Шевченко українську Мадонну. Шевченка, за його оборону кріпаків названо Єремією кріпосного права. По думці Франка, Шевченко зробив більше для вільности Росії ніж десять побідних армій. Шевченко, вийшовши з поневоленого народу, відчував найглибше соціяльне лихо не тільки свого народу, але й цілої людськости. Ідеольоґічно Шевченко випередив навіть дуже сильні сусідні літератури, що „перебували в клясових обіймах дворянської, шляхетької верстви" (Дорошкевич). — Цей, що два рази добував волю, міг справді стати символом волі, хоч вольним був сам на 47 літ тільки 9 літ. Ворота волі бажав на розтвір відчинити як для свого народу так і для цілої людськости. Отсе фата морґана, до якої Шевченко мандрував ціле своє життя, починаючи мандрівкою до залізних стовпів, які підпирають небо. Він для нас приміром невгнутого борця, він апостолом правди на землі. Він став для нас віщуном кращої будуччини, співаком нового життя. Творчість Шевченкова стоїть перед нами, як та ґранітна плита морська, в якій сліду одно покоління ніколи своїм оком не спостережене. Хвилі часу відбиваються і відпливають. І все, хто візьметься до огляду Шевченкової творчости, нові цінности знаходить.—Читати його треба поволі — в його творах треба розсмаковуватись. Вульканічність, вибуховість його почувань, рисунок, який посувається від найменших якостей до найбільших — до всесвіту — тоді стануть для нас наглядними. Коли приглянемось уважніше формальній стороні Шевченкової поезії, йдучи за вказівками Потебні, Стефана Смаль-Стоцького і Якубського, аж тоді уявиться нам ціла краса поезії Шевченка. Ст. Смаль-Стоцький напевно прибільшує, твердячи, що більшого мистця поетичного слова над Шевченка світова література не знає". — Ст. Смаль-Стоцький також твердить, що Україна видала досі одинокого ґенія, а саме Шевченка. Цей, котрого в супротиставленню до Шевченка, серця України, названо її розумом — це І. Франко — мав такі слова для Шевченка: „Він був селянським сином і став князем в країні духів. Він був кріпаком і став великою силою людської культури. Він був невишколеним дилетантом, а показав професорам і ученим новіші і вільніші дороги". — Чим Шевченко був і є для України — питання це ще жде достойної відповіди. Найславніший різьбар новітніх часів (А. Роден) створив величній монумент для Бальзака, такого, яким він його бачив крізь його твори, не для Бальзака присадкуватого, низького ростом, яким він був в життю, а для Бальзака титана. Подібний монумент бажалиб ми мати для Шевченка, отсієї корони народньої творчости, Шевченка, який звичайно ввижається нам як мужик, хоч він мужика переріс на цілу голову, Шевченка, нашого Прометея, віщуна соціяльного і національного визволення, Шевченка, нашого найбільшого поета.

В життю народів ті, що відійшли від нас, себто предки, мають більший голос ніж живі. Жиди, надихані великими пророками, жиють досі, як осібна нація. Алеж бо і таких пророків треба мати, як вони мали. — Народ такий, які його пророки і навпаки. Не диво, що відроджена нація оточує майже релігійним культом великого сина.

Побажатиб, що цей культ став справді живим культом, щоб його твори стали таксамо настольною книгою у кожного з нас — як це було з „Житіями Святих" в давній Україні, щоб вони допомогли видержати в життевій боротьбі і прямуваннях до кращого. Невжеж — таке право всесвітнє, що носії ідей мусять найперше бути розпняті, щоб могти воскреснути, щоб їх ідеї сповнилися? — Шевченкож помер як мученик волі, свободи людських прав, а деж воскресіння?

ГОЛОД НА УКРАЇНІ

(Спостереження американського журналіста).

Американський журналіст і письменник, Гвайтінґ Вілямс, повернувся недавно з України й описав свої враження в американських і англійських журналах. Вілямс добре знаний не тільки в письменницьких кругах Америки, але й у наукових.

Щоб докладно запізнатися з положенням та настроями робітництва, він працював кілька літ як звичайний робітник, під прибраним імям, у копальнях вугля в Америці, Англії, Франції, Німеччині та врешті на Донеччині, на Україні. Свої спостереження він видавав осібними книжками, або в журналах.

В лондонському тижневику „Ансерс" (відповіди) з 24. лютого ц. р. Вілямс подає свої враження з України. Найбільше уваги присвячує він голодови. Подаємо уривки з його статті:

„Голод! Десь у далекій місці в Китаю лікар, зневірений та перемучений безвпинною й безнадійною боротьбою зі смертю, шепнув те слово. Його шепіт виріс у могутній крик, який облетів увесь світ. І відразу з поспіхом пливуть через океани пароплави з допомогою, везуть збіже і риж для кулів, у яких недописав урожай.

„Голод! Це визов натури супроти чоловіка; а чоловік з двацятого століття приймає той визов гордим запевненням: „Вони не сміють згинути!"

Міліони вигинули й далі гинуть.

„Але, не зважаючив на те все, протягом останніх 20-ох місяців в одній з европейських держав вигинули міліони людей з голоду. Вони і сьогодня все ще мруть як мухи. Вмирають у краю, який передше був одним з найбагатших зі всіх рільничих країв; мруть без уваги на „найкращий урожай від пятьдесятьох літ", як офіціяльно пишеться.

„Вам може здається, що це неймовірні, фантастичні видумки? Таксамо й мені здавалося, коли я почув перші, неясні вістки про катастрофу.

„Тільки найсильніші побачать сонічко на друге літо", сказала мені принагідно службиця в одному з радянських готелів, коли я був у дорозі, що провела мене вширш і впоперек через радянську Україну. Я висміяв її.

„Ідучи залізницею до Харкова, столиці цеї великої рільничої провінції, розговорився я по німецьки з одним механіком, який їхав у тому ж вагоні, що і я.

„Чи ви знаєте, — сказав він, — що тут мруть міліони людей з голоду? Сказав це так байдужно, начеб про те всі знали, начеб говорив: знаєте, ми мали прекрасну погоду цього літа.

„Це не може бути! — сказав я. — Сама думка безглузда! Коли би щось подібного ділюся, то цілий світ гудів би про те, організував би допомогу.

„Мій товариш подорожі тільки здвигнув раменами.

„Запитаємо кондуктора, — сказав я врешті. Він саме переходив через вагон.

„Моя власна доня померла з голоду, всього три місяці тому — відповів він, коли ми його запитали про голод.

„І все ще я не годен був повірити, щоб це було щось більше ніж кілька випадків голодової смерти, десь у глухих селах. Але коли я перейшов через край, особливо Донеччину, то побачив, що механік говорив правду.

„Всюди, куди я поступився, всюди чоловіки й жінки думали тільки про одну річ: про хліб. Чи добудуть вони його досить, щоби перебути зиму? Вони мали причину, щоб ставити таке питання, бо були свідками, як багато їхніх приятелів, сусідів, рідних гинули з голоду.

„Тепер страшніше, ніж було підчас голоду двацять першого року — говорили мені всюди. А я знав добре, що голод у Росії в році 1921 забрав біля пять міліонів жертв.

„Але я не кажу тільки те, що я чув. Коли я зійшов з битої дороги, якою возять туристів, то сам на власні очі побачив жертви голоду. Жінки й чоловіки дослівно гинули на вулиці з голоду.

„Чи бачили ви коли людину в останній стадії голоду? Коли раз бачили, то ніколи не забудете обявів голоду. Набряклі лиця й суглоби — наслідок того, що тіло перестає нормально працювати, перестає жити. Це остання печать, яку витискає голод на тілі, що довго боролося з недостатком їжі".

Автор описує далі свої враження з Харкова, де „дикі діти" знов починають ставати поважною проблемою для держави.

„Мерці на вулицях! Мені важко було цьому повірити. Врешті запитав я про це одну молоду жінку, яка подавала мені інформації про інші справи.

„Вони роблять ще останню спробу, щоби видістатися поза місто, в надії, що знайдуть окрушину хліба — пояснювала вона мені, — але знесилення перемагає їх і падуть на землю, де стояли.

„Кілька днів опісля побачив я сам старого чоловіка, що лежав при дорозі, яка вела до одного з індустріяльних міст. Я вже маю настільки медичного знання, щоб відразу розпізнати, що він вмирав з голоду; і не було змоги, щоб я, чи хто інший вже йому поміг.

„Але найстрашніше враження, яке я виніс з Росії, зробили діти. Пригадую собі одного хлопчину, якого я бачив у Харкові. Напів нагий, впав він на середині дороги, простягнув свої тонкі, наче бадилля, ноги, не зважаючи вже на небезпеку, що грозила йому від проїздних коліс.

„Другий хлопчина — йому могло бути вісім або десять років — сидів серед сміття та вигребував пусті шкаралупини з яєць; переглядав їх з такою увагою, що серце краялося дивитись. Він мав надію, що все ще знайде окрушину поживи.

„Цілі ватаги таких диких дітей снуються по всіх містах. Жиють і вмирають, як дикі звірята.

„Звідкіля вони беруться? Я розпитував про те, і мені сказали, що минулої зими, коли не ставало поживи, багато селян покидали свої села і з родинами сунули до міст, у надії, що там знайдуть спромогу праці та... поживу.

„Та не було там для них ні праці ні поживи, а нові розпорядки ще вимагали, щоб кожна доросла особа виказалася відповідними паперами, які дозволяли їй перебувати в місті. Хто таких паперів не мав, того виганяли назад до голодних сіл.

„Вони знали, що повертаються на певну голодову смерть. Тому оставляли свої діти в місті. На селах, казали вони, діти напевно вигинуть, а в місті, хоч надія мала, все таки є можність їх якось вдержатися.

„Приблизно до 18,000 дітей оставлено так на долю судьби в самому Харкові. Це був одинокий спосіб, яким батьки вміли їм помогти".

Автор описує далі, як тих дітей виловлюють по вулицях. Він дивувався, чому ті діти стараються втекти від поліції, яка їх ловить. Щойно, коли йому сказали, що тих дітей не ловлять на те, щоб їх нагодувати й посадити в доми для безпритульних, але пакують у вагони і вивозять далеко за місто та викидають на певну смерть, зрозумів їх.

В розділі „Те, чого туристи не бачать", наводить він опис, який подає один британійський знавець про вимирання населення на Кавказі.

Допроваджені до людоїдства.

„Те, що описує британійський знавець на Кавказі, те бачив я на Україні, куди тільки поступився. Мої спостереження потверджувалися також тисячами розмов, які я провадив.

„В одному з часописів перечитував я звідомлення з розправи проти одного чоловіка. Йому закидували, що вбивав людей і продавав їх мясо на вільному ринку. Я розпитував і довідався, що на Україні канібалізм став тепер щоденним явищем.

Лікарі не сміють про те говорити.

„Скільки жертв та скільки міліонів жертв забрав голод у цілій Росії? Не беруся на те відповідати. До цього нема статистики. Офіціяльно, в країні Рад ніхто не вмирає з голоду. Лікарі, це державні урядовці; вони не сміють подавати, що смерть наступила від голоду. „Слабе серце", або „виснаження" — це найбільше приняті формули.

„Теперішній голод — пише далі автор — далеко більший, ніж у році 1921, коли то в Радянщині вигинули пять міліонів людей. А треба памятати, що тоді була зорганізована чужа поміч для голодуючих, а тепер ніякої помочі нема.

„Характеристичне й те, що навіть у Москалів, де голоду нема, найважніша тема розмов — це про їжу; а коли сперечаються про голод, то хіба над тим, чи вигинули пятнацять, чи тільки десять міліонів людей!"

Про те, як туристи оглядають край, пише він так:

„Мені дали перечитати лист, який писала одна жінка з Ялти до своїх знайомих у Києві: Минулого вівтірка ми ледви пізнали Ялту — писала вона. Як Ви знаєте, в нас страшно велике число голодуючих. До моєї хати заходить денно біля трицять з них, а я стараюся дати хоч по окрушині їм усім, бо боюся, щоб котрий з них не впав мені перед порогом, на моїх власних очах. А минулого вівтірка всі вони зникли. Наша поліція появилася в білих, нових мундурах. Ми не знали, що це все має означати, аж десь біля одинацятої години, побачили ми сотні чужинців, які приїхали, щоб нас відвідати".

(Укрбюро, Лондон).

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписана, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за скоре виплачення мені посмертного по моїм чоловіку С. Левицьким в сумі $600, а решту $400 поміщено в касі У. Н. Союза для моєї донечки, котра позістала сиротою. Також дякую щиро урядникам і членам бр. св. Володимира Вел., від. 179 У. Н. Союза в Ст. Луіс, Мо., що віддали останню прислугу покійному.

Марія Левицька, вдова з донечкою **Емілією**, Медісон, Ілл.

Я, нижче підписаний член тов. св. Андрея, від. 12 У. Н. Союза в Йонкерс, Н. Й., складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі стали мені великою помічю в моїй слабости. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Дамян Лучковець.

Учитель: Йойна Фірулкес, скажи мені, чому риби німі?

Ученик (підсміхаючися): Пане професоре, щож тут дивного? Чи пан професор могли би говорити під водою?

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДЛЯ ВП. ВІДДІЛОВИХ УРЯДНИКІВ І ВСІХ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

Згідно з ухвалою річного засідання головного уряду У. Н. Союза, яке відбулося в днях 19 до 24 лютого ц. р., У. Н. Союз уділятиме за приєднування нових членів такі ювилейні нагороди:

За 1 повнолітнього члена	$ 1
„ 5 повнолітніх членів	$ 6
„ 10 „ „	$12
„ 15 „ „	$18
„ 25 „ „	$30

За кожну дитину, звербовану до Молодечого Департаменту, 50 центів.

Повищі нагороди виплачуватиметься за тих всіх нових членів, які будуть зверовані на протязі цілого ювилейного року, що закінчиться 31 грудня 1934 року.

До нагород є управлені всі відділові урядники та всі члени і членкиї У. Н. Союза.

Щоб оминути опісля всякі непорозуміння по відділах, хто з членів має отримати нагороду і як велика має бути та нагорода, то вказаним є, щоби відділові секретарі держали точний рекорд кожного члена відповідно до цього, ким дотичний член буде звербований до організації. У. Н. Союз виплатить усі нагороди по скінченню ювилейної кампанії.

Крім нагород для поодиноких членів ухвалено також призначити 10 премій для тих відділів, які приєднають найбільше число членів на протязі біжучого року. Це будуть спеціяльні нагороди, які представлятимуть дороцінну памятку і будуть несподіванкою для дотичних відділів.

Д. Галичин, гол рек. секретар.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ ЗВОРОТ ДО ЛІПШОГО?

Минулого тижня американські газети розписались широко про дві важні події з одного тижня, а то про кулачну боротьбу за світове чемпіонство між силачем велинаном Італійцем і меншим, але зручнішим і більше вишколеним в кулачній бійці, борцем американським.

Фізична сила побідила, але не про те хочу писати. Замітне, що на боротьбу прийшло таке мале число цікавих видців. Були часи — і це не так дуже давно, — що на таку боротьбу приходили три рази більше видців, а дохід з такої боротьби був величанський. Дохід з останньої боротьби був зникаючо маленький.

Другою справою, про яку розписувалися газети, було звідомлення нового американського федерального уряду за перший рік його урядування. Американські газети підкреслюють, що ще за ніякого попереднього уряду не було так багато листування між цивільними горожанами і урядом, як минулого року.

Сам президент Рузвелт сказав, що за перший рік його урядування показується, що горожани зачинають далеко більше інтересуватись урядом і роботою свого уряду, ніж у попередніх роках.

На мою думку, є це великий зворот до ліпшого. За „добрих часів" люди інтересувались більше „файтами", бейзболами, футболами і всякими „фонами", ніж своїми урядниками і їх урядуванням.

Горожани, кинувши при голосуванні свій бальот на першого ліпшого кандидата, за якийсь час забував за його існування. Тепер видно, що люди пробудилися зі своєї дрімоти і з „фонів".

Як старші не цікавились федеральним урядом, ні справами стейтовими чи місцевими, то чого можна було надіятися від молоді-дітей? Діти, зарвавши американську газету, шукали в ній за образками з „фонів", старші знову гляділи за спортом, і на тім кінчилось їх „читання". Редакційних статтей часопису не читали назагал ні старі ні молоді. Таке було й з нами.

„Ніколи не є запізно" — кажуть Американці. Тому і нам, Українцям, треба більше інтересуватись ділової політикою та приучувати наших дітей добачувати в газеті важніший від спорту матеріял. Крім усяких часописів і книжок, з яких ми старі і наші діти можуть багато навчитись, маємо ще радіо, яке дає змогу прислухуватися політичним і науковим промовам чи викладам. Бо „джез" нашої долі, ані долі наших дітей не направить.

Як добре собі пригадую, то в 1930 році згинули в Америці коло сорок молодих, здорових хлопців при грі в фут-бол. Що за страшна ціна! І який кому з того пожиток?!

Думаю, що буде більший і ліпший пожиток з дітей, як вони менше будуть цікавитися спортом, а більше справами, які посередньо чи безпосередньо торкаються нашого життя-буття.

Як ми собі самі постелимо і як постелять собі наші діти, таке буде й спання.

Володимир Сеґінь.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

Проситься відділових секретарі присилати повідомлення про всяк .бори принайменше один тиждень перед зборами.

БОФАЛО, Н. Й. Подається до відома членам Тов. ім. Івана Франка, від. 299, що місячні збори відбудуться у неділю, 11 березня, в годин 12.30 вполудне. Обовязком є членів явитись на час, а довгуючі члени нехай не зволікають, бо щоб опісля не пожалували. Кождий член отримає на зборах ювилейний календарик. Є багато справ до полагоджения, як і справа 40-літнього ювилею У. Н. Союза. — І. Коваль, предс.; І. Самуляк, кас.; Іван Сидорович, фін. секр.

З БІЛОРУСЬКОГО ЖИТТЯ.

(УП) Про сучасне положення білоруського народу під Совітами нам не багато відомо. Всежтаки час від часу пише дещо цікавого про те совітська білоруська преса. Так газета „Звязда" з 19. 8. 1933 подала таке: „В процесі чистки партії в часі перевірки шкільних ячейок відкривається їхню засміченість націоналістичними елементами, які, прикриваючись партійним білетом, ведуть свою протисовітську акцію. Це „шкідництво" проводилося в той спосіб, що з „бібліотек викидали таку літературу, як твори клясиків марксо-ленізму, зате широко розповсюджено твори Дубавки, Пушчі, Зарецького, Коласа, Купала" і т. п. Молодь, на яку такі великі надії покладали большевики, підчас останньої чистки компартії гостро й рішучо виступає проти так званої „ленінської національної політики". Комсомол не лише „не розуміє" большевицько-ленінського виховання, але входить навіть у звязок з „клясово-ворожими елементами". („Звязда" з 1. 8. 1933). „У макшанській школі поодинокі учні зривали зі стін революційні заклики й плякати та поширювали протисовітські летючки. Ці клясово ворожі виступи не зустрічали рішучого відпору з боку партійних профсоюзних організацій та трудосвіти. Прикриваючись фальшивим націоналістичним стягом, націоналістичні елементи прищіплювали дітям національно-шовіністичну їдь про самостійність білоруського народу і про соборність білоруської нації". (Звязда" з 5. 8. 1933).

Так жиють Білорусини під московським ярмом. Не краще від нас. Тимчасом поглянемо й на другу ділянку білоруської дійсности, на землі під Польщею.

„Беларуская Криніца" з 10. 1. 1934 подає, що 29. 12. 1933 відбувся в окружному суді у Вильні процес проти чотирох учнів розвязаної білоруської учительської семинарії. Їм закидали протидержавну працю, співання білоруських пісень і т. п. Суд їх виправдав. Але деякі з них пересидели по шість місяців у слідчій тюрмі.

Білоруські часописи подають, що в мінській тюрмі збожеволів бувший посол до польського сойму, Волнець. Він виїхав недавно до так званої совітської Білорусі і, не дивлячись на те, що він у Польщі кермував комуністичною партією, опинився в совітському раю за кратами як націонал-зрадник. Попав, як з дощу під ринву.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 1. березня ц. р. помер **Йосиф Хома**, член від. 350 У. Н. Союза в Стемфорд, Конн. Проживши 48 літ. Вступив до У. Н. Союза в 1916 році. Покійний родився в селі Правківці, повіт Перемишль, Галичина. Лишив вдовою невилічимо хору жінку. Покійний був добрим громадянином і щирим Українцем, котрий ніколи не відмовив жертви на добру ціль і був усіми шанований. Належав до бр. св. А. Михаїла і до Українського Американського Горожанського Клюбу. В похороні взяли участь члени товариства, приятелі і знайомі.

В. Й. П. Осип Тирчик, секр.

НЕДОГЛЯД ЗЛОДІЇВ.

Злодії закралися до магазинів департаменту скарбу у Вашингтоні та пробували вкрасти зложені там штаби золота. Але замість золота вкрали штаби заліза, помальовані золотом. Якби штаби були з правдивого золота, то вони вартували коло 30,000 долярів. Вкрадені штаби вартують 75 долярів. Це був перший грабунок в американськім департаменті скарбу.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

АНСОНІЯ, КОНН.

На визвольну боротьбу.

Українсько - Американська Стейтова Політична Орґанізація стейту Конетикот вислала через Обєднання на боєву орґанізацію $50, як частину чистого доходу з пікніку, який відбувся дня 3. листопада 1933 р. в Гартфорд, Конн.

Головний Уряд:
В. Калина, предсідник;
Л. Апанович, рек. секр.;
А. Мерещак, фін. секр.;
Т. Захарієвич, касієр.

КЛІВЛЕНД, О.

Панахида в річницю смерти героїв Городка Ягайлонського.

Дня 21. січня ц. р. в укр. гр. кав. церкві відправлено панахиду по героях Данилишинови, Біласови, Старикови та Березинському, що згинули тому рік на ляцькій шибениці у Львові.

Панахиду відправив по богослуженню о. Мереньків. Перед престолом стояла могила героїв, яку день передтим уладили члени Січи ім. Вітовського, 8. відділу ОДВУ. На могилі виднів напис: „В вічну память поляглим героям — членам УВО Данилишинови, Біласови, Старикови і Березинському". На хресті висів вінок, з якого звисала стяжка з написом: „Ми ще прийдемо". Вінок цей дарувала пані М. Розомуло, за що їй велике спасибіг.

Підчас панахиди біля могили держав сторожу відділ Українських Націоналістів, членів ОДВУ, повбираних у національні однострої ОДВУ, а решта в січові однострої.

Неодному із присутних в церкві видніли сльози на очах, що були доказом щирих почувань супроти тих, котрі не вагаються власне життя класти на жертвеннику поневоленої батьківщини.

В часі панахиди переведено збірку в церкві, яка принесла $26.10, і її в цілости пересилаємо на боєву акцію через Обєднання.

М. Лазута,
секр. від. ОДВУ ч. 8.

КОТСВІЛ, ПА.

На інвалідів і на голодуючих.

У день молитви за поляглих українських героїв, у неділю 26. листопада в українській церкві св. Духа відправлено поминальне богослуження за душі поляглих героїв, які віддали своє життя в кривавій боротьби за волю України. В святі взяли участь усі українські орґанізації, братства, сестрицтво й молодечий клюб.

Місцевий священик о. Врублевський відправив панахиду й виголосив проповідь. В своїй проповіді о. Врублевський підніс геройство з яким боролись і вмирали наші брати за волю України. Згадав священик і про те, як міліони наших братів, сестер і дітей умирали страшною голодовою смертю на Великій Україні в 1921 й що те саме повторилось тепер в 1933 році. По закінченню проповіді залунав сумно дзвін, а хор заспівав „Вічную Память". Присутні в церкві по своїй змозі зложили грошеві жертви на інвалідів.

Збіркою занялися парохіяльні урядники: предс. Ф. Богатий і секретар П. Турчин. Збірка принесла $15, з чого призначено: на інвалідів Української Галицької Армії $10; а на голодуючих $5.

Жертвували слідуючі: о. Врублевський $2.50; А Ґрецький і С. Поперечний по $1; Ф. Богатий, П. Турчин, С. Тавбор, М. Кобилянський, Я. Ковальський, М. Пик і В. Струж по 50 ц.; А. Кобилянська, Е. Богата, Д. Лебідь, Г. Славко, І. Маслюк, М. Маскула, М. Процишин, І. Кошута, П. Заплітний, А. Козачишин, М. Тимошек, М. Воловник, М. Задорожна, А. Стегницька, А. Бокало, С. Прийма, Д. Шиманський, Т. Катеринів і Н. Деникевич по 25 ц. Дрібними жертвами зложили $2.25. Гроші віділсано через Обєднання.

П. Турчин.

ОЛІЕН, Н. Й.

Для „Просвіти" у Львові.

Вислано через Обєднання на Т-во „Просвіта" у Львові жертви від слідуючих громадян: О. Іванців і М. Кривий по $1, а Р. П., Н. Леськів, С. Васьків, Д. Базів, А. Лялюк, С. Медвідь, О. Журовінський, С. Луцишин і Д. Королишин по 50 центів. Решта дрібні датки. Разом вислано $8.40.

Г. П.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

О. Д. В. У.

ДО ВСІХ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ О.Д.В.У міста НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ!

Отсим закликається всіх членів ВІДДІЛІВ О.Д.В.У. чч.: 1 — Асторія, 10, 11 і 30 — Ню Йорк, 22 — Бронкс, 37 — Джемейка, і 43 — Бруклин, як також, по можности, Пасайку, Бабилон і Гемпстед (бодай делеґів) прибути на

ЗБОРИ „О.Д.В.У."

які відбудуться в ДУЖЕ ВАЖНИХ ОРҐАНІЗАЦІЙНИХ СПРАВАХ,

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 11-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1934 РОКУ

у власній, новій ДОМІВЦІ О. Д. В. У. при 30 EAST 7th STREET, NEW YORK CITY. Перший поверх).

ПОЧАТОК ТОЧНО В ГОДИНІ 2.30 ПОПОЛУДНИ.

Референтом зборів буде містоголова Центр. Управи О.Д.В.У., М. НОВАК.

Справи, що будуть взяті під увагу мають важне значіння не лише для самих нюйорських відділів, але для цілої орґанізації. Між іншим на зборах будуть переведені

вписи до ЛЕТУНСЬКОЇ ШКОЛИ,

яка орґанізується під надзором Центр. Управи О. Д. В. У. й на днях розпічне перші курси. В тій ціли **всі молоді члени О. Д. В. У., як і всі їх охочі товариші-націоналісти повинні явитися обовязково!**

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА О. Д. В. У.

ЛЕБЕДІ В БОЮ З ЛЮДЬМИ ТА ЗВІРЯТАМИ.

Що лебідь гарний птах, то всі знають. Та не всі знають, що це зовсім не невинний птах, а схопний до бійки. Головно, коли має молоді та в часі парування.

Тоді лебідь плаває по воді, вигнувши шию взад, а крила піднімає вгору наче вітрила та готов боронити своїх молодих у гнізді чи самицю перед настирливим суперником.

Нераз такі двобої між лебедями кінчаться сумно, бо побідник топить суперника. В бою користується передовсім крилами. Коли однаково сильні лебеді не всилі один одного побороти, то свою лють зганяють на молодих лебедях і стараються повбивати їх. Та свою сердитість зганяє лебідь не лише на лебеді, а також уміє стати до бою з іншим звірем, а навіть із чоловіком. Раз один лебідь ударами крил і дзюба вбив великого пса.

Лебідь, то зовсім не домашня птиця, як нпр. гуска. Він напів освоївся під впливом людей, одначе свої расові прикмети задержав. Можливо тому, що лебідь не став пожиточною птахою для чоловіка, як нпр. гуска, держать його для окраси ставків і жиє на свободі.

Батьківщиною лебедя є Скандинавія, Балкан, східня Росія аж до Монголії та східній Сибір.

Другою породою лебедів є співучий лебідь, що жиє далеко на півночі, в підбігунових околицях. Від звичайного лебедя ріжниться тим, що на дзюбі не має горба. Співучим називається тому, бо підчас лету (це перелетний птах) видає з себе звучний голос. Його металічний двоскладовий звук чути в ріжних модуляціях. Коли більше стадо таких лебедів летить, то повітрям несеться справжній далекочутній концерт, що якось дивно настроює слухача.

ПРИСКОРЕННЯ ТОВАРОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ.

(УП) Міжнародня залізнича конференція, що відбулась при кінці минулого року в Копенгазі, постановила прискорити рух товарових потягів в Европі по всіх головних залізничих лініях. В міжнародньому товаровому руху це прискорення значно причиниться до скоршої й кращої виміни товару. Так нпр. товари з Балкану до Німеччини будуть приходити 24 години скорше, ніж це було досі, а товари з півночі, знад Північно-німецького моря через Берлін і Бренер до Італії будуть прибувати на місце призначення майже 30 годин скоріше. Ця конференція охопила також Схід Европи, Польщу та Совіти, хоч не в такій мірі, як Европу.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

— Тату, що люди мали, поки ще не було радіо?

— Спокій.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ. (64)

„Про негарні жінки тут ніхто не говорить", сказала Таласкар. „Але ти не є не гарна. Ти прекрасна", сказав Тарзан. Вона обернулась на одну хвилину позад себе. Коли знову дивилась на нього, Тарзан побачив перед собою стару, огидну, зморщену ягу.

Поволі лице дівчини розяснилося й прибрало назад нормальні риси краси. „Моя мати навчила мене цеї штуки", вона сказала, „щоби вони не чули до мене потягу, як я цього не хочу". „Але чи не ліпше було би жити на землі у виготді?" — спитав Тарзан.

Таласкар заперечила головою. „Це мені неможливе", сказала вона. „А ці інші тебе ніколи не зрадять?" — питав Тарзан. „Ніколи," — сказала дівчина. „Якби один раб зрадив щось про другого, його роздерлиб на шкамаття його власні товариші. Ael ходи сюди, ти мусиш бути голоден".

„Дивно, що Апенато не приходить", сказала вона по хвилі. Над ними задержався сильний раб і гнівно поглянув на Тарзана. „Може він уже прийшов", сказала дівчина й оглянулася скоро. „Хто цей раб, що ти йому вариш?" — запитав прибувший з лютю.